

POSTANOWIENIE

8 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 września 2023 r. w Warszawie,
zażalenia K. N.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 21 grudnia 2022 r., V ACa 243/22,

w sprawie z powództwa K. N.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok pozostawiając rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 23 listopada 2021 r. i przekazał sprawę z powództwa K. N. przeciwko Bankowi S.A. z siedzibą w G. o zapłatę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny uzasadnił swe rozstrzygnięcie nierozpoznaniem istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji (art. 386 § 4 k.p.c.), polegającym na braku ustaleń co do roszczenia ewentualnego, w szczególności tego, że umowa jest ważna i może być wykonywana oraz ile wyniosłaby wierzytelność powoda, gdyby umowa obowiązywała w okrojonej postaci.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego zażaleniem, w którym zarzucił naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że możliwe jest stwierdzenie nieuczciwości tylko niektórych elementów warunku umownego regulującego sposób przeliczenia należności kredytowych na walutę obcą oraz modyfikacja treści umowy tak, by mogła ona dalej wiązać strony bez stosowania postanowień uznanych za abuzywne. Skarżący zarzucił również naruszenie art. 386 § 4 i k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Zgodnie z powtarzającym się orzecnictwem Sądu Najwyższego do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie, w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; z 6 grudnia 2013 r., I CZ 90/13). Rozpoznanie istoty sprawy wymaga zawsze prawidłowego zidentyfikowania jej przedmiotu; bez tego zabiegu nie jest możliwe dokonanie oceny żądania pozwu w płaszczyźnie prawa materialnego. Nie jest możliwa zaś ocena tego przedmiotu w sytuacji, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia uniemożliwia prześledzenie rozumowania sądu pierwszej instancji (zob. np. postanowienie SN z 16 maja 2023, III CZ 124/23).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny prawnej dokonanej przez Sąd pierwszej instancji i w konsekwencji potrzebował takich elementów stanu faktycznego, które odpowiadałyby przesłankom normy prawnej, którą uznał za znajdującą zastosowanie. W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się natomiast, że w obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy. Zgodnie

z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z tak ukształtowanego zakresu kompetencji sądu drugiej instancji oraz treści art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że postępowanie to - co do zasady - powinno zakończyć się wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie (zob. wyrok z dnia 15 czerwca 2023 r., II CSKP 1139/22).

Zatem uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ma charakter wyjątkowy, a umożliwiających je przesłanek (niezbadania istoty sprawy oraz nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości) nie należy interpretować w sposób rozszerzający. Zgodnie zaś z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego wszelkie inne wady rozstrzygnięcia poza nieważnością postępowania nie uzasadniają uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. (postanowienie z dnia 6 czerwca 2023 r., II UZ 4/23)

W szczególności o nieprzeprowadzeniu postępowania dowodowego w całości nie świadczy brak rozważenia przez sąd pierwszej instancji wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpatrzenia sprawy, ponieważ wszystkie tego rodzaju braki powinny być w systemie apelacji pełnej usuwane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym. Podstawa do uchylenia wyroku nie zachodzi w sytuacji, gdy konieczne jest jedynie uzupełnienie braków postępowania dowodowego w określonej kwestii lub przeprowadzenie dowodów, które sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął (zob. postanowienia SN z 18 maja 2023 r., II UZ 30/23 oraz z 9 maja 2023, III PZ 1/23) Podkreślenia wymaga również, że konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w przeważającym zakresie lub w znacznej części, nawet jeśli miałyby dotyczyć faktów o zasadniczym znaczeniu dla wyniku postępowania, nie stanowi podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego (zob. postanowienie SN z 20 kwietnia 2023, III CZ 69/23).

Odnosząc się z kolei do zarzutu o charakterze materialnoprawnym, należy pozostawić go bez rozpoznania, wskazując, że w postępowaniu zażaleniowym, prowadzonym na podstawie art. 394¹ § 1¹ kognicja Sądu Najwyższego pozostaje ograniczona do zagadnień procesowych, ściśle związanych z oceną prawidłowości

samego uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Sąd Najwyższy nie może zatem wkraczać w merytoryczne kompetencje sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację (zob. np. postanowienia SN z 13 grudnia 2023 r., III CZ 284/23; z 22 listopada 2023 r., III CZ 258/23; z 26 października 2023 r., III CZ 248/23).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

AD

[ał]